

22.9.2022

Eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunta

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä (HE 154/2022 vp) valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuodelle 2023 määrärahoja 1,08 miljardia euroa. Määrärahamitoitus on noin 30 milj. suurempi kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei huomioida.

Oikeusvaltiossa keskeistä on, että kansalaiset ja yritykset pystyvät luottamaan sekä lainsäädäntö- että oikeusprosesseihin. Korkealaatuinen ja tehokas oikeudenhoito lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Yhdenvertaisuus on perusoikeus, jonka turvaaminen on keskeisellä sijalla perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa. Oikeudenhoidon toimijoiden määrärahoilla varmistamme oikeusvaltion toimivuutta. Oikeusministeriön pääluokasta rahoitetaan niin yhdenvertaisuusvaltuutetun kuin tasa-arvovaltuutetun tehtävät sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toiminta.

Tasa-arvovaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Vastaavasti yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään sekä muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Valtuutettujen tehtäväkenttä on laaja, ja eduskuntakin on kiinnittänyt huomiota toiminnan asianmukaiseen resursointiin (esim. EK 49/2019 vp – K 22/2018 vp; TyVM 14/2018 vp – K 6/2018 vp).

Tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun määrärahat on valtiontalousarviossa koottu momentille 25.01.03 Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot. Momentin kokonaismitoitus on vuoden 2023 talousarviossa 13,2 milj. euroa.

Edellä mainittujen valtuutettujen arvioitu määrärahan käyttö on vuonna 2023 hieman edellistä vuotta korkeampi.

Euroa	Varsinainen talousarvio 2022	Talousarvioesitys 2023
Tasa-arvovaltuutettu	1 030 000	1 095 000
Yhdenvertaisuusvaltuutettu	1 990 000	2 473 000

Yhdenvertaisuuslain uudistus

Vuoden 2023 talousarvioesitykseen liittyy budjettilakiehdotus yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (HE 148/2022 vp.). Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yhdenvertaisuuslakia, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annettua lakia, yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojelutoiminnasta annettua lakia. Esityksen mukaan yhdenvertaisuuslakia muutetaan niin, että yhdenvertaisuussuunnittelu ja yhdenvertaisuuden edistäminen laajennetaan koskemaan myös varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia toimipaikkakohtaisesti. Varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnittelu torjuu parhaimmillaan syrjintää ja edistää erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten ja lapsiperheiden oikeuksien toteutumista. Uudesta veloitteesta kunnille aiheutuvat kustannukset korvataan peruspalvelujen valtionosuuden kautta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2023.

Talousarvioesitys sisältää uudistuksen vuoksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle oikeusministeriön toimintamenoihin 53 000 euron määrärahalisäystä vuodelle 2023 ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintamenoihin 263 000 euron määrärahalisäystä vuodelle 2023. Lakiuudistuksen täysimääräiset pysyvät lisämäärärahatarpeet vuodesta 2024 lukien ovat 450 000 euroa yhdenvertaisuusvaltuutetulle ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle 90 000 euroa.

Varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista varten varattu 188 000 euron suuruinen määräraha momentilla 28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen, arviomääräraha).

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttaminen

Vuoden 2023 talousarvioesitykseen liittyy budjettilakiehdotus naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (HE 177/2022 vp.). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia siten, että siinä säädettäisiin sukupuolten tasa-arvon toteuttamisesta ja edistämisestä myös varhaiskasvatuksessa. Tasa-arvovaltuutetun tehtävät laajenisivat esityksessä ehdotetun mukaisesti varhaiskasvatukseen. Arvioitu lisäresurssitarve on 0,5 henkilötyövuotta, mikä vastaa 45 000 euron määrärahalisäystä talousarvioesityksessä.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelmien laatimista varten varattu 188 000 euron suuruinen määräraha momentilla 28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen, arviomääräraha). Yhteensä tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain muutos tarkoittaa 376 000 euron varausta valtionosuusmomenteilla varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien laatimiseen.

Lisätiedot: ohjausyksikön päällikkö, johtava asiantuntija Niina Puolusmäki p. 02951 50119 (etunimi.sukunimi@gov.fi)